

HISTORIA I TRADYCJA

<http://hit.policja.gov.pl/hit/aktualnosci/193475,Dla-Polski-i-za-Polske.html>
2020-09-22, 04:12

DLA POLSKI, I ZA POLSKĘ ...

Zbrodnia Katyńska to „imię” nadane przez historyków zbrodni wojennej, popełnionej wiosną 1940 roku przez sowieckiego NKWD na polskich jeńcach wojennych, więzionych po agresji sowieckiej na Polskę - 17 września 1939 roku, w Obozach Specjalnych NKWD w Kozielsku, Ostaszkowie, Starobielsku oraz więzieniach i obozach na terenach Zachodniej Ukrainy oraz Białorusi.

Największą poszkodowaną grupą zawodową w Zbrodni Katyńskiej, to Policja Województwa Śląskiego, jak szacują historycy ze stanu jaki wynosił na dzień 1 stycznia 1939 roku - 3017 funkcjonariuszy, to od 75 do 80 procent to Ofiary Zbrodni Katyńskiej.

Największa grupa - 1231 funkcjonariuszy Policji Województwa Śląskiego, została zamordowana przez Sowietów w Twerze (kiedyś Kalinin), a ich prochy spoczywają na kańskich nekropoliach w Miednoje. W tej grupie ofiar jest 800 weteranów Powstań Śląskich z lat 1919-1920-1921. Jedną z ofiar Zbrodni Katyńskiej z wiosny 1940 roku jest asp. Henryk Szwan, bojownik Powstań Śląskich 1919 - 1920 - 1921, funkcjonariusz Policji Górnego Śląska 1920 - 1922 oraz Policji Województwa Śląskiego 1922 - 1939, lider Związku Powstańców Śląskich 1923 - 1939 i weteran wojny obronnej Polski we wrześniu 1939 r.

Henryk Szwan urodził się 29 sierpnia 1898 roku w Zawadzie Książęcej w powiecie raciborski, w rodzinie Wiktora i Franciszki z d. Rudzok. Podczas I wojny światowej walczył jako piechur w armii niemieckiej (1917-1918). Po demobilizacji na terenie jednostki wojskowej w Bytomiu, wiosną 1919 roku, powrócił do Katowic i podjął pracę jako górnik w kopalni „Kleofas” na terenie Załęża pow. katowicki.

15 kwietnia 1919 roku został zaprzysiężony jako członek Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska, obejmując stanowisko dowódcy plutonu kompanii bojowej „Załęże”. Brał udział w I i II Powstaniu Śląskim, walczył na terenie Katowic oraz powiatu katowickiego. Po zakończeniu II Powstania Śląskiego, na polecenie dowództwa Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska, wstąpił ochotniczo, jesienią 1920 roku, do Policji Górnego Śląska (Policja Plebiscytowa). W jej szeregach pełnił służbę na terenie Katowic do kwietnia 1922 roku.

W nocy z 2 / 3 maja 1921 roku, podczas wybuchu III Powstania Śląskiego, dowodził akcją rozbrojenia niemieckich funkcjonariuszy Policji Górnego Śląska w budynku Komendy Policji w Katowicach przy ulicy Kilińskiego 9, gdzie został ranny. Po powrocie do zdrowia otrzymał przydział służbowy do 1 kompanii I Baonu 3 Katowicki Pułk Piechoty Wojsk Powstańczych im. Jana Henryka Dąbrowskiego jako dowódca plutonu, brał udział w walkach z niemieckimi oddziałami SS/OS na terenie Opolszczyzny.

Po powrocie części Górnego Śląska do Polski, w roku 1922, wstąpił 26 sierpnia 1922 roku do Policji Województwa Śląskiego. Pełnił służbę jako funkcjonariusz służby śledczej Komendy Miejskiej i Powiatowej w Katowicach w Komisariacie II oraz w Komisariacie Katowice - Załęże.

W okresie międzywojennym był jednym z liderów Związku Powstańców Śląskich - grupy Katowice - Załęże. Inspirował i organizował na terenie dzielnicy uroczystości patriotyczne upamiętniające powrót Górnego Śląska do Polski oraz kolejne rocznice zrywów powstańczych z lat 1919 - 1920 - 1921. Za swą działalność społeczno - patriotyczną został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi RP (1939).

W sierpniu 1939 roku współorganizował na terenie Katowic - Załęże oddział samoobrony powstańczej, nadzorując go z ramienia Komisariatu Policji Województwa Śląskiego - Katowice - Załęże. W dniach 15 - 16 sierpnia 1939 roku na terenie dzielnicy Załęże z ramienia Komisariatu Policji Województwa Śląskiego Katowice - Załęże, dowodził akcją rozbrojenia oddziału niemieckiej organizacji konspiracyjno - bojowej o nazwie: Kampf Organisation Oberschlesien Ost. Wieczorem 3 września 1939 roku współdowodził oddziałem samoobrony powstańczej, walczącego z Freikorsem na pograniczu miast - Katowic i

Chorzowa w rejonie Bederowca oraz ulicy Chorzowskiej. Rankiem 4 września 1939 roku ewakuował się z Katowic na wschód, z wysokim prawdopodobieństwem dołączając do 11 kompanii fortecznej IV Baonu 73 Pułku Piechoty Wojska Polskiego.

Po 17 września 1939 roku wzięty przez Sowietów do niewoli i zesłany jako jeńiec wojenny do Obozu Specjalnego NKWD do Ostaszkowa.

Został zamordowany przez funkcjonariuszy NKWD w nocy z 7 / 8 kwietnia 1940 roku w Twerze (były Kalinin) i pogrzebany w „dole śmierci” na terenie kompleksu leśnego w rejonie wioski Miednoje.

Obecnie prochy Śp. aspiranta Policji Województwa Śląskiego Henryka Szwana spoczywają na największej „katyńskiej” nekropolii - Polskim Cmentarzu Wojennym w Miednoje.

Za pracę na rzecz powrotu Górnego Śląska do Polski i wzorowo pełnioną służbę w Policji Województwa Śląskiego został uhonorowany:

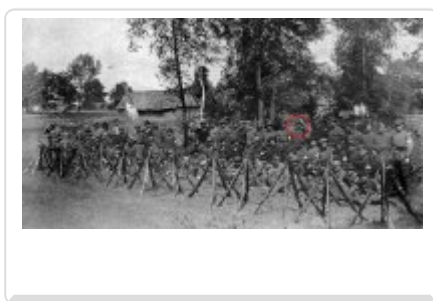
Srebrnym Krzyżem Zasługi RP,
Krzyżem na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi kl. II,
Medalem Pamiątkowym Za Wojnę 1918-1921,
Krzyżem Kampanii Wrześniowej 1939 (pośmiertnie - 1985)
Medalem Za Udział w Wojnie Obronnej (pośmiertnie - 1991),
Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości 1918-1928,
Medalem Za Długoletnią Służbę (srebrnym i brązowym),
Odznaką Honorową „Za Rany”,
Odznaką Honorową „Gwiazdą Górnego Śląska”,
Odznaką Pamiątkową Dziesięciolecia Policji Woj. Śląskiego (1922-1932),
Odznaką Pamiątkową Dziesięciolecia Policji Górnego Śląskiego (1920-1930).

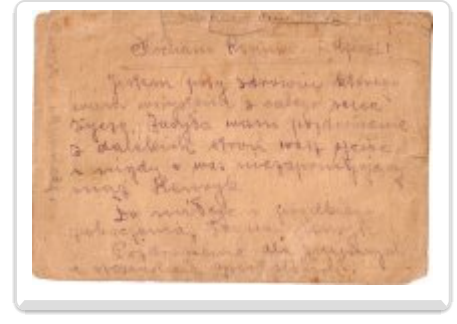
Decyzją prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego z dnia 5 października 2007 roku jako Ofiara Zbrodni Katyńskiej został awansowany do stopnia służbowego aspiranta Policji Państwowej.

Na wniosek Zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Rodzina Policyjna 1939 r. z/ s w Katowicach, 28 czerwca 2018 roku, podczas LVII sesji Rady Miasta Katowice, została przegłosowana jednogłośnie uchwała Nr DS-1290/18, dotycząca nadania nazwy - „Henryka Szwana” - ulicy bocznej od ulicy Walerego Sławka na katowickim Osiedlu Wincentego Witosa.

Źródło: tekst na podstawie artykułu G. Grześkowiaka (OSRP 1939 r.)

Fotografie: zbiory prywatne F. Fiołek i G. Grześkowiak

Ocena: 5/5 (5)

[Tweet](#)